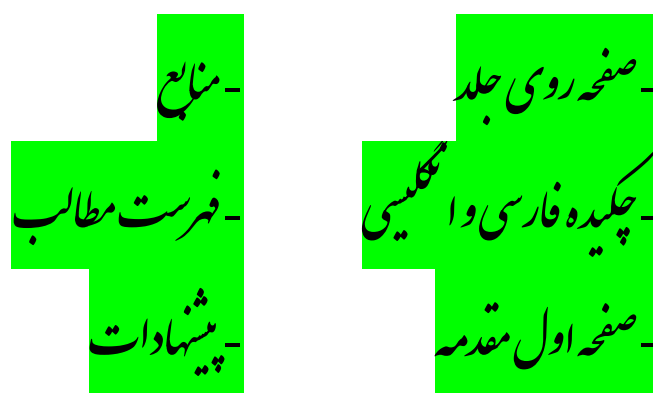

«پژوهشگر کرامی»

صفحاتی را که مشاهده می فرمائید، گزیده ای محدود از یک سند پژوهشی طولانی است که شامل:

برای مشاهده فهرست دیجیتال پایان نامه ها / رساله های می توانید به آدرس ذیل مراجعه کنید:

<http://lib.uok.ac.ir:8080>

در صورت به وجود آمدن هرگونه مشکل و پرسش در زمینه دسترسی، تهیه و استفاده از منابع الکترونیکی و دیجیتال به بخش پایان نامه ها و منابع دیجیتال کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد مراجعه نموده و تماس بگیرید!

شماره تماس ۰۸۷-۳۳۶۲۴۰۰۶

دانشگاه کردستان
دانشکده علوم انسانی و اجتماعی
گروه روانشناسی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی گرایش بالینی

عنوان:

اثر بخشی درمان متمرکز بر فکر بر علائم اختلال استرس پس
از سانحه مرتبط با جنگ در دانش آموزان آواره داخلی
ساکن گرمیان عراق

پژوهشگر:

شیر کو عبدالله کریم الطالبانی

استاد راهنما:

دکتر مهدی زمستانی

استاد مشاور:

دکتر پگاه صیدی

مرداد ۱۴۰۰

دانشگاه کردستان
دانشکده علوم انسانی و اجتماعی
گروه روانشناسی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی گرایش بالینی

عنوان:

اثر بخشی درمان متمرکز بر فکر بر علائم اختلال استرس پس
از سانحه مرتبط با جنگ در دانش آموزان آواره داخلی
ساکن گرمیان عراق

پژوهشگر:

شیر کو عبدالله کریم الطالبانی

استاد راهنما:

دکتر مهدی زمستانی

استاد مشاور:

دکتر پگاه صیدی

مرداد ۱۴۰۰

دانشگاه کردستان
دانشکده علوم انسانی و اجتماعی
گروه روانشناسی

پایان نامه ارائه شده به عنوان بخشی از فعالیتهای تحصیلی لازم
جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته روانشناسی

عنوان:

اثر بخشی درمان متمرکز بر فکر بر علائم اختلال استرس پس از سانحه
مرتبط با جنگ در دانش آموزان آواره داخلی ساکن گرمیان عراق

پژوهشگر:

شیرکو طالبانی

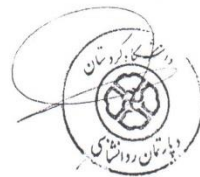
در تاریخ 31/6/1400 توسط کمیته تخصصی و هیأت داوران زیر مورد بررسی قرار گرفت و با درجه
عالی..... به تصویب رسید.

هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	مرتبۀ علمی	امضا
1- استاد راهنما	دکتر مهدی زمستانی	دانشیار	
2- استاد مشاور	دکتر پگاه صیدی	استادیار	
3- استاد داور خارجی	دکتر امید عیسی نژاد	دانشیار	
4- استاد داور داخلی	دکتر فاتیح رحمانی	دانشیار	

مهر و امضا معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده
دکتر جمال محمدی

مهر و امضای مدیر گروه
دکتر فاتیح رحمانی

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی اثربخشی درمان متمرکز بر فکر بر علائم اختلال استرس پس از سانحه مرتبط با جنگ در دانش آموزان آواره داخلی ساکن گرمیان عراق بود، باتوجه هدف بنیادی و سوالات مورد نظر در این تحقیق از روش تحقیق شبه آزمایشی با پیش آزمون پس آزمون و گروه کنترل استفاده شده، جامعه آماری گروه بالینی پژوهش حاضر شامل دانش آموزان آواره داخلی ساکن در منطقه گرمیان بود که در دامنه سنی ۹ تا ۱۲ سال قرار داشته و در مدارس این منطقه مشغول به تحصیل بودند. از میان جامعه پژوهش ۳۲ نفر با روش خوشه‌ای چند مرحله‌ای و بر اساس معیارهای ورود به پژوهش انتخاب شده و سپس به شکل تصادفی در دو گروه مداخله و گواه قرار گرفتند. جهت جمع آوری داده‌ها مصاحبه بالینی بر اساس راهنمای تشخیصی و آماری توسط یک فرد متخصص و پرسشنامه IES-R در دو مقطع پیش آزمون و پس آزمون استفاده شد. گروه مداخله به مدت یک ماه و هر ماه چهار جلسه به شکل هفتگی تحت آموزش با این روش قرار می‌گرفتند در حالی که گروه گواه مداخله‌ای دریافت نمی‌کردند. پس از اتمام جلسه آخر مطالعه هر دو گروه مجدداً مورد پس آزمون قرار گرفته و داده‌ها با استفاده از نرم افزار spss و روش‌های توصیفی و استنباطی مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج تحلیل کوواریانس نشان داد که در گروه مداخله علائم اختلال استرس پس از سانحه با کاهش معنادار همراه بوده و همچنین هر سه خرده مقیاس این پرسشنامه (اجتناب، افکار ناخواسته و بیش برانگیختگی) کاهش معناداری در گروه آزمایش داشته‌اند ($p < 0.01$) در حالی که در گروه کنترل چنین تغییری مشاهده نشد. همچنین بررسی داده‌ها نشان داد که بین اثر بخشی این درمان بر دانش آموزان دختر و پسر نیز تفاوت معناداری وجود ندارد و به یک میزان از این درمان بهرمنند شده‌اند. بنابراین نتیجه‌گیری می‌شود که روش مداخله مبتنی بر فکر بر کاهش علائم اختلال استرس پس از سانحه در دانش آموزان آواره داخلی ساکن گرمیان اثر بخش است.

واژه‌های کلیدی: آواره داخلی، دانش آموز، درمان مبتنی بر فکر، اختلال استرس پس از سانحه.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول: کلیات پژوهش	۱
۱-۱- مقدمه	۲
۱-۲- بیان مسئله	۳
۱-۳- اهمیت و ضرورت پژوهش	۷
۱-۴- اهداف تحقیق	۸
۱-۴-۱- هدف کلی	۸
۱-۴-۲- اهداف جزئی	۸
۱-۵- سؤالات تحقیق	۸
۱-۵-۱- سؤال اصلی	۸
۱-۵-۲- سؤال‌های فرعی	۸
۱-۶- تعریف متغیرهای پژوهش	۹
۱-۶-۱- تعریف مفهومی متغیرها	۹
الف- اختلال استرس پس از سانحه (PTSD)	۹
ب- درمان مبتنی بر فکر	۹
ج- آواره داخلی	۹
د- افکار مزاحم	۹
ه- اجتناب	۱۰
و- بیش‌برنگیختگی	۱۰
۱-۶-۲- تعریف عملیاتی متغیرها	۱۰
الف- اختلال استرس پس از سانحه	۱۰
ب- درمان متمرکز بر فکر	۱۰
فصل دوم: ادبیات و پیشینه پژوهش	۱۱
۱-۲- مقدمه‌ای بر اختلال استرس پس از سانحه	۱۲
۲-۲- میزان شیوع اختلال استرس پس از سانحه	۱۴
۳-۲- ملاک‌های تشخیص اختلال استرس پس از سانحه در پنجمین راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی	۱۵
۴-۲- سبب‌شناسی اختلال استرس پس از سانحه	۱۸
۲-۴-۱- نوع حوادث تروماتیک	۲۱
الف- زلزله	۲۱

۲۲	ب- سیل
۲۲	۲-۴-۲- برترین حوادث تروماتیک انسانی
۲۲	الف- تجاوز جنسی
۲۳	ب- جنگ
۲۴	ج- تصادف
۲۵	۵-۲- انواع واکنش‌های طبیعی به تروما
۲۵	۶-۲- روش‌های درمانی اختلال استرس پس از سانحه
۲۵	۲-۶-۱- روان درمانی- اختلال استرس پس از سانحه
۲۶	۲-۶-۲- درمان حساسیت‌زدایی توأم با حرکات چشم و پردازش مجدد (EMDR)
۲۷	۲-۶-۳- شناختی درمانی
۲۸	۲-۶-۴- درمان بازنویسی تصاویر (ImRs)
۲۸	۷-۲- دارودرمانی-اختلال استرس پس از سانحه
۲۹	۸-۲- درمان متمرکز بر فکر
۳۱	۲-۹-۹- مفهوم «آوارگی»
۳۱	۲-۹-۱- انواع آوارگی و آسیب‌های روانی ناشی از آن
۳۲	۲-۹-۲- آواره داخلی
۳۳	۲-۹-۳- آواره خارجی
۳۳	۲-۹-۴- آوارگی و اختلالات روانی
۳۴	۲-۱۰-۱- مبانی عملی پژوهش
۳۴	۲-۱۰-۱- پژوهش‌های داخل عراق
۳۵	۲-۱۰-۲- پژوهش‌های خارج عراق
۳۷	فصل سوم: روش تحقیق
۳۸	۳-۱- مقدمه
۳۸	۳-۲- طرح پژوهش
۳۸	۳-۳- جامعه آماری
۳۸	۳-۴- نمونه و روش نمونه‌گیری
۳۹	۳-۵- ابزار پژوهش
۴۰	۳-۶- روش اجرا
۴۲	۳-۸- روش مداخله و درمان
۴۲	۳-۹- روش درمان و سوپرویزن
۴۲	۳-۱۰- ساختار جلسات

۴۳ پروتکل جلسات درمان
۴۶ فصل چهارم: یافته‌های پژوهش
۴۷ ۱-۴- مقدمه
۴۷ ۲-۴- یافته‌های توصیفی
۴۸ ۳-۴- یافته‌های استنباطی
۵۰ ۴-۴- همگنی شیب رگرسیون
۵۱ ۱-۴-۴- سؤال اصلی
۵۲ ۲-۴-۴- سؤال‌های فرعی
۵۶ فصل پنجم: نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات
۵۷ ۱-۵- مقدمه
۵۷ ۲-۵- بحث و نتیجه‌گیری
۵۸ ۱-۲-۵- آیا روش مداخله مبتنی بر فکر بر کاهش علائم اجتنابی در دانش‌آموزان اواره داخلی گرمیان موثر است؟
۵۸ ۲-۲-۵- آیا روش مداخله مبتنی بر فکر بر کاهش افکار ناخواسته در دانش‌آموزان اواره داخلی گرمیان موثر است؟
۵۸ ۳-۲-۵- آیا روش مداخله مبتنی بر فکر بر کاهش بیش‌برانگیختگی در دانش‌آموزان اواره داخلی گرمیان موثر است؟
۵۹ ۴-۲-۵- آیا درمان متمرکز بر فکر در کاهش علائم اختلال استرس پس از سانحه در دختران و پسران متفاوت است؟
۶۲ ۳-۵- محدودیت‌های پژوهش
۶۳ منابع
۷۸ پیوست

فهرست جدول

صفحه

عنوان

جدول ۳-۱: طرح پژوهش	۳۸
جدول ۳-۲: ضرایب همبستگی ابعاد مختلف GHQ-28 و خرده مقیاس‌های آزمون IES-R	۴۰
جدول ۳-۳: پروتکل درمان	۴۳
جدول ۴-۱: میانگین و انحراف معیار نتایج پیش آزمون و پس آزمون دو گروه	۴۷
جدول ۴-۲: شاخص‌های توصیفی کلی متغیرهای جمعیت شناختی سن و جنسیت نمونه نهایی پژوهش	۴۸
جدول ۴-۳: نتایج آزمون لوین برای همگونی واریانس‌ها	۴۹
جدول ۴-۴: نتایج آزمون شاپیرو-ویلک	۴۹
جدول ۴-۵: نتایج آزمون بررسی پیش‌فرض همگنی شیب‌های خط رگرسیون متغیر پژوهش	۵۰
جدول ۴-۶: نتایج تحلیل کواریانس یک متغیری (انکوا) بر روی میانگین نمرات پس آزمون علایم اختلال استرس پس از سانحه	۵۱
جدول ۴-۷: نتایج تحلیل کواریانس یک متغیری روی میانگین پس آزمون نمرات خرده مقیاس اجتناب در گروه‌های آزمایش و گواه با کنترل پیش آزمون	۵۲
جدول ۴-۸: نتایج تحلیل کواریانس یک متغیری بر روی میانگین پس آزمون نمرات افکار ناخواسته در دانش آموزان گروه‌های آزمایش و گواه با کنترل پیش آزمون	۵۳
جدول ۴-۹: نتایج تحلیل کواریانس یک متغیری بر روی میانگین پس آزمون نمرات بیش برانگیختگی در دانش آموزان گروه‌های آزمایش و گواه با کنترل پیش آزمون	۵۴
جدول ۴-۱۰: نتایج آزمون t جهت مقایسه میانگین‌های دو گروه مستقل	۵۵

فهرست جدول

صفحه

عنوان

شکل ۱-۳: نمونه‌گیری گسترده ۴۱

فصل اول:

کلیات پژوهش

۱-۱- مقدمه

انسان‌ها از بدو تولد همواره در معرض انواع خطر‌ها و اتفاقات گوناگون قرار می‌گیرند. عبارتی آسیب و حادثه بخشی از زندگی همه انسان‌ها است. با این حال، گاهی نیز اتفاقاتی عظیم و فاجعه‌بار رخ می‌دهد که پیامدهای این حوادث و اتفاقات در زندگی انسان به قدری تکان‌دهنده و بادوام هستند که طبقه تشخیصی به نام اختلال استرس پس از سانحه، به آن‌ها اختصاص یافته است. در زمان جنگ‌های داخلی آمریکا به دلیل وجود علائم قلبی خودکار، سندرمی به نام سندرم "قلب سرباز" تشخیص داده شد که علائمی مانند PTSD داشت. داکوستا در سال ۱۸۷۱ در مقاله‌ای تحت عنوان "درباره قلب تحریک‌پذیر" به توصیف این گونه سربازان پرداخته بود. در سال‌های ۱۹۰۹-۱۹۰۰ که نفوذ روان‌کاوی در ایالات متحده بسیار چشمگیر بود، بالین گران تشخیصی تحت عنوان "روان‌نژندی آسیب‌زاد" را برای این بیماران به کار می‌بردند. در جنگ جهانی اول این سندرم را به عنوان "شوک ناشی از ترکش" نامیده بودند و این فرضیه مطرح بود که سندرم مزبور به دلیل آسیب مغزی ناشی از انفجار گلوله‌های توپ به وجود می‌آید. در سال ۱۹۴۱ در باشگاه شبانه‌ای در بوستون آتش‌سوزی رخ داد که در بازماندگان افزایش عصبانیت، خستگی و کابوس دیده می‌شد. سربازان جنگ جهانی دوم، بازماندگان اردوهای نازی‌ها و بازماندگان بمباران اتمی همگی علائم مشابهی داشتند که گاه روان‌نژندی جنگ با خستگی از عملیات خوانده می‌شد (سادوک و سادوک، ۲۰۰۳).

تشخیص PTSD اولین بار در سال ۱۹۸۰ وارد DSM شد (APA، 1980). در آن زمان، روان‌پزشکی تشخیص داد که بسیاری از کهنه سربازان از لحاظ هیجانی آسیب‌دیده هستند و قادر نبودند بعد از خدمات نظامی در ویتنام، زندگی غیرنظامی عادی را از سر بگیرند. در آغاز با طرح وارد کردن PTSD در سیستم تشخیصی مخالفت شده بود زیرا منظور کردن اختلالی که علت واضح و آشکار داشت (آسیب) با ماهیت غیر نظری DSM مغایر بود. با این حال، اتفاق نظری ایجاد شد مبنی بر این که هرگونه واقعه شدید، وحشت‌بار و استرس‌زایی که زندگی را تهدید می‌کند و از محدوده معمولی تجربه روزمره خارج است، می‌تواند به نشانه‌های روان‌شناختی مانند آنچه توسط کهنه سربازان ویتنام تجربه شده بود، منجر شود. به عبارت دیگر، زمانی که PTSD وارد DSM شد، به صورت پاسخ بهنجار به عامل استرس‌زای نابهنجار در نظر گرفته شده بود. (باجر، میتکا و هولی، ۲۰۱۲).

در DSM-IV به جای این که PTSD به صورت پاسخ طبیعی به عامل استرس‌زای نابهنجار در نظر گرفته شود، به صورت پاسخ بیمارگون به نوع شدید استرس در نظر گرفته شده بود (مک نالی، ۲۰۰۸). در DSM-IV-TR تغییر عمده‌ای روی داد؛ نه تنها دامنه تجربه‌هایی که اکنون می‌توانست برای تشخیص PTSD به کار رود، گسترش یافته بود، بلکه لازم بود پاسخ فرد، "ترس شدید، درماندگی یا وحشت" را نیز دربر داشته باشد. رویدادهای واجد شرایط، آگاه شدن

از مرگ دوست یا خویشاوندان (مادام که مرگ ناگهانی و غیره منتظره باشد)، تشخیص مبتلا بودن به بیماری مهلک با آگاهی از رویدادهای آسیب‌زایی که توسط دیگران تجربه شده بودند را دربرمی‌گرفت. در DSM-5 ملاک‌های تشخیصی برای PTSD محکم‌تر شده‌اند. اکنون رویداد آسیب‌زا باید به‌طور مستقیم توسط فرد تجربه شده باشد خواه به علت این‌که این رویداد برای فرد اتفاق افتاده باشد یا به دلیل این‌که شخصاً شاهد واقعه آسیب‌زایی باشد که برای فرد دیگر روی داده است، امروزه تجربه کردن آسیب به‌صورت غیر مستقیم دیگر جز معیارهای تشخیصی نیست علاوه بر این شرطی که فرد به شیوه خاصی پاسخ بدهد (حتی ترس، درماندگی یا وحشت) نیز حذف شده است زیرا این شرط، پاسخ را با خود رویداد ترکیب می‌کند و احتمال این‌که زنان مورد این تشخیص قرار بگیرند را بیشتر می‌کند (باچر و همکاران، ۲۰۱۷).

۱-۲- بیان مسئله

جنگ و کشتارهای ناشی از آن، یکی از تأثیرگذارترین و مخرب‌ترین پدیده‌هایی است که بر سلامت روانی افراد ساکن در مناطق جنگ‌زده تأثیر می‌گذارد و اغلب آن‌ها را به اختلالات روان‌شناختی دچار می‌سازد. افرادی که در مناطق جنگی قرار گرفته‌اند یا به‌صورت مستقیم تجربه جنگی داشته‌اند بیشترین تأثیرات روانی را می‌پذیرند. در این میان، کودکان و نوجوانان به دلیل اینکه در دوران تحولی قرار دارند آسیب‌پذیری بالاتری داشته و بیشتر در معرض آسیب‌های روان‌شناختی هستند (کاتانی، ۲۰۱۸). جنگ با افزایش خشونت علیه زنان و کودکان همراه است و باعث از هم پاشیدن خانواده و اختلال در عملکرد اعضای خانواده می‌شود. قرار گرفتن در این محیط و دیدن صحنه‌های خشونت‌آمیز و همچنین ویران شدن مدارس و بیمارستان‌ها یکی از آثار مخرب جنگ بر کودکان است که می‌تواند با افزایش تنش، فشار روانی و استرس باعث بروز اختلالات روانی همچون اختلال استرس پس از سانحه (PTSD) شود (اولیما و همکاران، ۲۰۱۴؛ شاهر و همکاران، ۲۰۰۹؛ کاتانی، ۲۰۱۸).

هرسال میلیون‌ها کودک در معرض وقایع آسیب‌زا قرار می‌گیرند که تأثیرات روانی شدید بر روی آنان می‌گذارد، به صورتی که بیشتر آن‌ها در ذهن و درون کودک جای می‌گیرد و موجب اختلالات روانی خواهد شد. اتفاقات آسیب‌زا فراوانی وجود دارند از جمله (گردباد، سیل، طوفان). همچنین اتفاقاتی که برای بدن آنان اتفاق می‌افتد به‌عنوان مثال (سوخستگی‌های شدید، سرطان، قطع عضو اندام)، زندگی کردن در مناطق جنگی و روبرو شدن با صحنه‌های جنگی و انتحاری تروریست‌ها، تجربه آزار و اذیت جنسی و... که هرکدام تأثیرات وحشتناکی بر سازگاری کودکان می‌گذارد (کوفو، بلیسی، ۲۰۰۳).

در پژوهشی که توسط صندوق کودکان سازمان ملل متحد (UNICEF) انجام شده عنوان کرده‌اند که روزانه بر شمار کودکانی که تحت تأثیر جنگ قرار گرفتند، بیشتر می‌شود و آمارها

افزایش می‌یابد. داده‌های همان سازمان گزارش کرده‌اند که تعداد کودکان ساکن در مناطق تحت تأثیر درگیری‌ها نزدیک ۵۳۵ کودک نفر می‌رسد (صندوق کودکان سازمان ملل متحد، ۲۰۱۵). همچنین همین سازمان این را عنوان کرده‌اند که دوسوم از کودکانی که آواره می‌شوند جزء آواره‌های داخلی می‌باشند و یک‌سوم آنان مجبور به مهاجرت می‌شوند با خانواده خودشان (صندوق کودکان سازمان ملل متحد، ۲۰۲۰).

بررسی‌های زیادی حاکی از آن است که جنگ تأثیرات زیادی بر سلامت روانی کودک گذاشته و در اثر آن میلیون‌ها کودک، زخمی، یتیم و حتی کشته شده‌اند. در یکی از پژوهش‌ها که در رابطه با تأثیرات جنگ بر روی سلامت روانی کودک انجام شده، عنوان شده است که جنگ مشکلات زیادی رو با خود همراه دارد بخصوص در مورد کودک که به اختلال استرس پس از سانحه و مشکلات خواب، بازی آشفته و علائم روان‌تنی مبتلا می‌شود و همچنین در این پژوهش بیان کرده‌اند که تأثیرات خوب والدین بر بهبود بیشتر کودک تأثیر می‌گذارد (سلونی، منن، ۲۰۱۶).

بنا بر داده‌های موجود، جنگ و محیط جنگی و درگیری‌های مسلحانه تأثیرات زیادی بر سلامت جسمی، روانی و رشدی کودکان می‌گذارد که در درازمدت تأثیرات زیادی دارد. همچنین درگیری‌های مسلحانه می‌تواند تأثیرات مخربی بر سلامت اجتماعی کودک داشته باشد و خشونت علیه کودک یکی از تأثیرات شایعه جنگ است (کدیرو همکاران، ۲۰۱۹). کودکانی که در محیط استرس‌زای جنگی و مسلحانه باشند ممکن است طیفی از مشکلات روانی داشته باشند مانند (استرس پس از سانحه، اختلالات خلقی مانند افسردگی) (کریستسش، ۲۰۰۶).

بسیاری از اتفاقات و حوادث ناخوشایند زندگی می‌تواند باعث بروز علامت‌های اختلال استرس پس از سانحه باشد؛ یکی از عواملی که موجب می‌شود فرد دچار اختلال استرس پس از سانحه باشد جنگ و دیدن صحنه‌های جنگی است (شیر، ۲۰۰۵).

سابقه جنگی و رویدادهای ناگوار جنگی عوامل تأثیرگذاری در مبتلا شدن افراد به اختلال استرس پس از سانحه هستند و تجربه جنگ باعث بروز علائم اختلال استرس پس از سانحه می‌شوند (وایت فورد و همکاران، ۲۰۱۵). سربازان یا مردمانی که تجربه جنگی داشتند بیشتر تحت اثرات جنگ و خشونت بوده‌اند به‌نحوی که سه برابر بیشتر نشانه و علامت اختلال استرس پس از سانحه را داشته‌اند نسبت به مردم معمولی که تجربه جنگ و حوادث جنگی رو نداشته‌اند (یاپسیلاننتی و همکاران، ۲۰۲۰).

تجربه باعث مشکلات خانوادگی و اجتماعی می‌شود همچنین بنا به پژوهشی که در سال (۲۰۱۲) روی ۱۶۴ سرباز جانباز انجام شد نتایج این را بیان کرده‌اند که (۸۶) تن از آن‌ها یعنی

برخلاف سایر روشهای پرهزینه و وقت گیر، به عنوان مثال CBT، مزیت قابل توجهی برای شرکت کنندگان پژوهش بود.

ادبیات موجود پژوهشی موجود نشان می دهد که TFT یک رویکرد درمانی است که می تواند یک راه حل جزئی امیدوار کننده برای شکاف کنونی درمان سلامت روان در کشورهای پس از جنگ باشد. در حالی که تجربه اولیه ما با TFT در جامعه گرمیان دلگرم کننده است، تحقیقات بیشتری برای اثبات یافته های ما مورد نیاز است. انجام کارآزمایی های تصادفی کنترل شده با پیگیری، مقایسه TFT با سایر رویکردهای درمانی مانند CBT، درمان بین فردی، و رفتار درمانی روایی، در کشورهای پس از درگیری، گامی ضروری و ضروری برای بررسی اثربخشی TFT در اضطراب، PTSD و انواع دیگر اختلالات روانی شایع ما پیشنهاد می کنیم که سایر متخصصان و محققان سلامت روان، کاربرد TFT را در سایر محدودیت های منابع که تحت تأثیر ناآرامی های سیاسی و درگیری های مسلحانه قرار دارند، مطالعه کنند. به این ترتیب می توان نتایج استفاده از این درمان را بررسی کرد. به طور خلاصه، بررسی بیشتر اثربخشی TFT در درمان اختلالات سلامت روان در طیف گسترده ای از محیط ها مورد نیاز است. همچنین به دلیل شیوع بالای ویروس کرونا و تعطیلات پی در پی follow up صورت نگرفته است.

۵-۳- محدودیت های پژوهش

انجام هر پژوهش با محدودیت هایی همراه است که روند پژوهش خود را نشان می دهد به خصوص اگر پژوهش شامل نمونه های انسانی باشد. به علاوه نبود پژوهش های مشابه در عراق و کشورهای دیگر جنگ که قرابت فرهنگی با جامعه پژوهشی داشته باشند نیز محدودیت دیگری بود که تلاش شد با پژوهش های مشابه کهدر کشورهای مختلف انجام گرفته بودند و با در نظر گرفتن مشکل و محدودیت آن ها تا مقداری این محدودیت ها را کاهش داد و یافته های قابل استنادتری به دست بیاوریم با این حال این تحقیق نیز همانند هر تحقیق دیگری دارای موانع و محدودیت هایی است که در ذیل به آن ها اشاره می کنیم:

- میزان تحصیلات کم والدین مراجعان شرکت کننده که منجر به خروج از پژوهش یا اشکال در پاسخگویی به سؤالات پرسشنامه ها شد.

- کمبود مطالعات و پژوهش های انجام شده در مورد بررسی و مقایسه روش های درمانی اختلال استرس پس از سانحه در میان آوارگان داخلی در عراق و کردستان.

- استفاده از یک پرسشنامه به عنوان ابزار پژوهش چرا که به دلایل مختلف تعداد پرسشنامه هایی که به زبان کردی ترجمه و هنجاریابی شده اند بسیار محدود هستند.

- محدودیت های جهانی که پس از گسترش ویروس کرونا ایجاد شده و با تعطیل شدن مدارس و مقررات منع رفت و آمد به شکل مکرر در فرایند انجام پژوهش خلل ایجاد می کردند. همچنین به دلیل شیوع بالای ویروس کرونا و تعطیلات پی در پی follow up صورت نگرفته است .

۵-۴- پیشنهادات پژوهشی

مقایسه کردن روش های درمانی رایج برای درمان اختلال استرس پس از سانحه با روش مورد استفاده در این پژوهش.

استفاده از حجم نمونه گسترده تر تا بتوان نتایج پژوهش را به جوامع گسترده تری تعمیم داد. بررسی اثر بخشی این مداخله بر علایمی که معمولاً با اختلال استرس پس از سانحه همبودی دارند.

استفاده از ابزارهای موازی و مصاحبه همزمان توسط چند آزمونگر جهت اطمینان از نتایج پرسشنامه ها.

استفاده از درمانگران و طرح مطالعه دوسوکور که اطمینان از نتایج را بیشتر میکند.

منابع

منابع فارسی

- احمدی خدابخش، رشادت جو محمو، کرمی غلامرضا (۱۳۸۹) فراوانی PTSD در جانبازان شیمیایی سردشت، مجله پزشکی ارومیه، دوره بیست و یکم، شماره اول، ص ۱-۹.
- بذرافشان، مجید و نیکفر، طاها و جهانشاهی، رضا و لکزایی، مهدی، ۱۳۹۸، بررسی سطح اختلال استرس پس از سانحه در سیل زدگان استان گلستان در سال ۱۳۹۸، بیستمین کنگره پژوهشی سالیانه دانشجویان علوم پزشکی کشور، کرمانشاه، ،
- پین، مارتین. (۲۰۰۶) روایت درمانی جهت آشنایی متخصصان مشاوره و رواندرمان. ی مترجم اسماعیلی نسب با همکاری پناهی. (۱۳۹۵) تهران: رش
- راهنمایی تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی-انجمن روانپزشکی آمریکا (۲۰۱۳) ترجمه رضاعی و همکاران (۱۳۹۵) چاپ چهارم، ویرایش پنجم، انتشارات ارجمند، تهران .
- ساویکاس، آل. مارک. (۲۰۱۱) مشاوره شغلی. مترجم درودی و ضاری. (۱۳۹۵). تهران- ارسباران
- فرهودیان علی، شریفی ونداد، رحیمی موقر آفرین، رادگودرزی رضا، محمدی محمدرضا، یونسین مسعود، یاسمی محمدتقی (بررسی شیوع اختلال استرس پس از سانحه و علایم آن در بازماندگان زلزله بم) (۱۳۸۵) تازه های علوم شناختی، دوره ۸، شماره ۳ (مسلسل ۳۱)؛ از صفحه ۵۸ تا ۷۰
- معظمی، ش. (۱۳۸۳)، جرم‌شناسی خشونت خانگی و همسرکشی در سیستان و بلوچستان، فصلنامه پژوهش زنان، دوره ۲، شماره ۲، تهران
- منش؛ علی کمال، ماردپور، علیرضا (۱۳۹۵) بررسی میزان اختلال استرس پس از سانحه در بازماندگان جنگ، مجله پژوهش سلامت؛ دوره دو؛ شماره دو؛ صفحات ۸۷-۹۸
- نجفی محمود، محمد فر محمد علی، دبیری سولماز، عرفانی نصرالله-کمری علی عباس (۱۳۹۰) مقایسه کیفیت زندگی خانواده جانبازان با و بدون اختلال استرس پس از سانحه مجله علمی-پژوهش طب جانباز، سال سوم، شماره یازدهم بهار.
- پناهی، ل، و حکیم شوستری، م، و عطاری مقدم، ج. (۱۳۸۵). اعتباریابی نسخه فارسی مقیاس تجدید نظر یافته تاثیر حوادث. مجله دانشکده پزشکی، ۶۴(۳)، ۵۲-۶۰.
- <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=50079>

References

- Abdullah, R., Shaker.N. (2019) Prevalence of Post-traumatic stress disorder and Potentially Traumatic Events among Adolescents in Erbil City. *Erbil j. nurs. Midwifery*, Vol. 2, No. (1)
- Achenbach, T. M. (2011). Child Behavior Checklist. In *Encyclopedia of Clinical Neuropsychology* (pp. 546–552). Springer New York. https://doi.org/10.1007/978-0-387-79948-3_1529
- Aghdam H. Safi, M. Shafie, A. Khoshdel, E. Moazen-Zadeh, F. Avakh, and A. Rahmani,(2019) “Long-Term Effects of Chemical Warfare on Post-traumatic Stress Disorder, Depression, and Chronic Medical Conditions in Veterans Hamideh,” *Community Ment. Health J.*, vol. 55, no. 3, pp. 493–496
- Ahmadi Reshdar J, Karami GH, Ennis C. (2010) The rate of post-traumatic stress disorder in children, veterans. *Journal of Military Medicine*. 12 (3): 159-153
- Ahmadzadeh G.H, Malekiyan A. (2003) Comparison of aggression, anxiety, and social growth amongst PTSD's and non-veterans' children in the province of Isfahan. *Journal of Medical Sciences of Lorestan University*. 19: 67-63.
- Aintablian HK, Markarian B, Izabel I, Galoustian N, Melkonian C, Vardapetyan M4, Tigranyan S, Kochkarian Y, Keshishian V, Aintablian N (2018) Direct ancestry to a genocide survivor has transgenerational effects on mental health; a case of the Armenian population– *MOJ Public Health*–p233
- Al Obaidi AK1, C. T., & Scarth, L. (2013). Psychosocial research with children in Iraq: current health practice and policy in a context of armed conflict. - Abstract - Europe PMC. <https://europepmc.org/article/pmc/pmc6735123>
- Ala'Aldeen, Dlawer. 2005. Long term hazards of chemical weapon agents: analysis of soil samples from Kurdistan years after exposure to sulphur, mustard and nerve agents. *DlawerNet*. <http://www.dlawer.net/?q=node/71>. Accessed 30 October 2015.
- Alici Y., Smith, D., Lu, H.L., Bailey A., Shreve, S., Rosenfeld, K., Ritchie, C., & Casarett, D.J. (2010). Families' perceptions of veterans' distress due to posttraumatic stress disorder-related symptoms at the end of life. *Journal of Pain Symptom Manage*, 39(3), 507-514
- ALIX SPIEGEL. 2006. “Unorthodox Therapy in New Orleans Raises Concern : NPR.” Retrieved July 7, 2020 (<https://web.archive.org/web/20190827231943/https://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=5309328>).
- Alwaeli.A. Alqaralasy .H, Chaichan.T. Miqdam(2015)The environmental aftermath resulted from chemical bombardment of Halabja Territory for the period 1988-2014" *International Journal of Scientific & Engineering Research*, Volume 6, Issue 9, ISSN 2229-5518
- Ameratunga S, Hajar M, Norton R. (2006) Road-traffic injuries: confronting disparities to address a global-health problem. *Lancet*; 367(9521):1533–40.
- American Psychiatric Association. (2013) *The diagnostic and statistical manual of mental disorders*. 5th edition. Washington, DC: American Psychiatric Association
- Arntz, A., Sofi, D., & van Breukelen, G. (2013). Imagery Rescripting as treatment for complicated PTSD in refugees: A multiple baseline case series study. *Behaviour Research and Therapy*, 51(6), 274–283. doi:10.1016/j.brat.2013.02.009

- Ashraf Al-Hadethe, and and Abdulgaffar Al-Qaysi Nigel Hunt, Shirley Thomas. 2014. "Prevalence of Traumatic Events and PTSD Symptoms among Secondary School Students in Baghdad." Retrieved July 7, 2020 (<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4247495/>).
- Asnis GM, Kohn SR, Henderson M, Brown NL (2004) SSRI's versus non-SSRI's in post-traumatic stress disorder. *Drugs*64 (4): 383-404.
- Asuquo J, Edet B, Abang IE, Essien E, Osakwe O, Aigbomain E, et al.(2017) Depression and posttraumatic stress disorder among road traffic accident victims managed in a tertiary hospital in southern Nigeria. *Niger J Clin Pract.*;20(2):170–5.
- Bahadori M, Sanaeinasab H, Ghanei M, Mehrabi Tavana A, Ravangard R, Karamali M. (2015); The Social Determinants of Health in Military Forces of Iran: A Qualitative Study. *Journal of Environmental and Public Health.* 2015:524341.
- Barth J, Bermetz L, Heim E, Trelle S, Toni T.(2013) The current prevalence of child sexual abuse worldwide: A systematic review and meta-analysis. *International Journal of Public Health.*;58:469-483.
- Bedaso, A., Kediro, G., Ebrahim, J., Tadesse, F., Mekonnen, S., Gobena, N., & Gebrehana, E. (2020). Prevalence and determinants of post-traumatic stress disorder among road traffic accident survivors: a prospective survey at selected hospitals in southern Ethiopia. *BMC Emergency Medicine*, 20(1). doi:10.1186/s12873-020-00348-5
- Bettelheim, B., & Lifton, R. J. (1969). *Death in Life: Survivors of Hiroshima.* *Political Science Quarterly*, 84(1), 145
- Biresaw.M, Gebeyehu,E,(2021) Post-traumatic stress disorder and its associated factors among people who experienced traumatic events in east African countries, 2020: a protocol for systematic review and meta-analysis, Biresaw and Gebeyehu *Ann Gen Psychiatry*: Page 2 of 5.
- Bomyea, J., Risbrough, V., Lang, A.J., 2012. A consideration of select pre-trauma factors as key vulnerabilities in PTSD. *Clin. Psychol. Rev.* 32, 630e641.
- Booth-Kewley S, Larson GE, Highfill-McRoy RM, Garland CF, Gaskin TA (2010) Correlates of posttraumatic stress disorder symptoms in Marines back from war. *Journal of traumatic stress* 23: 69–77. doi:10.1002/jts.20485 PMID: 20104587 *Am. J. Psychiatry* 159:1675–81
- Brackbill RM, Cone JE, Farfel MR, Stellman SD.(2014) Chronic Physical Health Consequences of Being Injured During the Terrorist Attacks on World Trade Center on September 11, 2001. *American Journal of Epidemiology.*;179(9):1076-85.
- Breslau N, Chilcoat HD, Kessler RC, Peterson EL, Lucia VC. 1999. Vulnerability to assaultive violence: further specification of the sex difference in post-traumatic stress disorder
- Breslau, N., Kessler, R.C., Chilcoat, H.D., Schultz, L. R., Davis, G.C., Andreski, P. M. (1998). Trauma and posttraumatic stress disorder in the community: the 1996 Detroit Area Survey of Trauma. *Archive of General Psychiatry*, 55:626-632
- Brewin CR, Andrews B, Valentine JD. 2000.Meta-analysis of risk factors for posttraumatic stress disorder in trauma-exposedadults. *J. Consult. Clin. Psychol.* 68:748–66
- Brewin CR. 2003. *Posttraumatic Stress Disorder: Malady or Myth?* New Haven, CT: Yale Univ. Press.

- Broekman, B. F. P., Olff, M., & Boer, F. (2007). The genetic background to PTSD. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 31(3), 348–362.
- Brunet, A., St-Hilaire, A., Jehel, L., & King, S. (2003). Validation of a French version of the impact of event scale-revised. *Canadian journal of psychiatry. Revue canadienne de psychiatrie*, 48(1), 56–61. <https://doi.org/10.1177/070674370304800111>
- Butcher M, Minka S, Holi J.syb.(2008) Psychopathology, Volume I, translations Yahya Syed Mohammadi, Tehran: Arasbaran; PP: 148-156.
- Callahan, R. (1981). A rapid treatment for phobias, collected papers, International College of Applied Kinesiology (ICAK). Now published (2004), TFT: The early papers. La Quinta, CA: Callahan Techniques.
- Callahan, R. (1995). A TFT Algorithm for the treatment of trauma. *Electronic Journal of Traumatology*.
- Callahan, Roger J. 2001. "Raising and Lowering of Heart Rate Variability: Some Clinical Findings of Thought Field Therapy." *Journal of Clinical Psychology* 57(10):1175–86.
- Capezzani, L, Ostacoli, L, Cavallo, M, Carletto, S, Fernandez, I, Solomon, R. (2013). EMDR and CBT for cancer patients: Comparative study of effects on PTSD, anxiety, and depression. *J EMDR Pract Res*;7(3):134-43
- Catani, Claudia. 2018. "Mental Health of Children Living in War Zones: A Risk and Protection Perspective." *World Psychiatry* 17(1):104–5.
- Chantarujikapong, S. I., Scherrer, J. F., Xian, H., Eisen, S. A., Lyons, M. J., Goldberg, J., ... True, W. R. (2001). A twin study of generalized anxiety disorder symptoms, panic disorder symptoms and post-traumatic stress disorder in men. *Psychiatry Research*, 103(2-3), 133–145
- Christianson, S., & Marren, J. (2012). The Impact of Event Scale - Revised (IES-R). *Medsurg Nursing : Official Journal of the Academy of Medical-Surgical Nurses*, 21(5), 321–322
- Cloitre, M., Henn-Haase, C., Herman, J. L., Jackson, C., Kaslow, N., Klein, C., ... Petkova, E. (2014). A multi-site single-blind clinical study to compare the effects of STAIR Narrative Therapy to treatment as usual among women with PTSD in public sector mental health settings: study protocol for a randomized controlled trial. *Trials*, 15(1), 197. doi:10.1186/1745-6215-15-197
- Cohen, J. A. Bukstein, O. Walter, H. Benson, R. S. Chrisman, A. Farchione, T. R. ... & Medicus, J. (2010). Practice parameter for the assessment and treatment of children and adolescents with posttraumatic stress disorder. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 49(4), 414-430
- Connolly SM, Roe-Sepowitz D, Sakai CE, Edwards J. Utilizing community resources to treat PTSD: A randomized controlled trial using Thought Field Therapy. *Afr J Trauma Stress*. 2013;3(1): 82–90.
- Connolly, S. (2001). *Thought Field Therapy: Clinical Applications, Integrating TFT in Psychotherapy*. Georg Tyrrell Press: Sedona, Arizona, USA.
- Connolly, S. M., Roe-Sepowitz, D., Sakai, C. E., & Edwards, J. (2013). n.d. "Utilizing Community Resources to Treat PTSD: A Randomized Controlled Study Using Thought Field Therapy. *African Journal of Traumatic Stress*, 3(1), 24-32." Retrieved September 8, 2020 (https://www.researchgate.net/publication/321950661_Connolly_S_M_Roe-Sepowitz_D_Sakai_C_E_Edwards_J_2013_Utilizing_community_resources_to

- _treat_PTSD_A_randomized_controlled_study_using_Thought_Field_Therapy
_African_Journal_of_Traumatic_Stress_31_24-32).
- Corrigan FM, Hull AM.(2015) Neglect of the complex: why psychotherapy for post-traumatic clinical presentations is often ineffective. *BJPsych Bull*;39(2):86-9. DOI: 10.1192/ pb.bp.114.046995 PMID: 26191439
- Creamer, M., Bell, R., & Failla, S. (2003). Psychometric properties of the Impact of Event Scale - Revised. *Behaviour research and therapy*, 41(12), 1489–1496. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2003.07.010>
- Creech SK, Misca GJFip(2017). Parenting with PTSD: A review of research on the influence of PTSD on parent-child functioning in military and veteran families.
- Davidson IR. (2000). Trauma: the Impact of Post Traumatic Stress Disorder. *Journal of psychopharmacology*. 14: 5-12
- De Jongh, A., Amann, B. L., Hofmann, A., Farrell, D., & Lee, C. W. (2019). The status of EMDR therapy in the treatment of posttraumatic stress disorder 30 years after its introduction. *Journal of EMDR Practice and Research*, 13(4), 261-269.
- De Vries, G.J.; Ol, M. The lifetime prevalence of traumatic events and posttraumatic stress disorder in the Netherlands. *J. Trauma. Stress* 2009, 22, 259–267
- Dekel, R., Goldblatt, H., 2008. Is there intergenerational transmission of trauma?The case of combat veterans' children. *Am. J. Orthopsychiatry* 78 (3), 281e289
- Dovydaitis, Jenna L., "The Lasting Legacy of Chemical Weapons in Iraqi Kurdistan" (2020). Honors Undergraduate Theses. 699.
- DSM-5. (n.d.).
- Dunnewold. 2014. "Thought Field Therapy Efficacy Following Large Scale Traumatic Events." *Current Research in Psychology* 5(1):34–39.
- Edwards J. (2016). *Healing in Rwanda: The Words of the Therapists*. Holistic Healing Publications. Volume 16, No. 1
- Edwards, J., & Vanchu-Orosco, M. (2017). A meta-analysis of randomized and nonrandomized trials of Thought Field Therapy (TFT) for the treatment of posttraumatic stress disorder (PTSD). Paper accepted at the Annual Meeting of the Association for Comprehensive Energy Psychology, San Antonio, Texas
- Elwood, L.S., Hahn, K.S., Olatunji, B.O., Williams, N.L., 2009. Cognitive vulnerabilities to the development of PTSD: a review of four vulnerabilities and the proposal of an integrative vulnerability model. *Clin. Psychol. Rev.* 29, 87e100.
- Eyerrnan R (2004). "The Past in the Present Culture and the Transmission of Memory". *Acta Sociologica*. Sage Publications, Ltd
- Fairbank JA, Schenger W, Caddell M, Woods MC(1993). Posttraumatic stress disorder: Comprehensive handbook of psychopathology. New York: Plenum Press.
- Fakour Y, Mahmud-gharaei J, Mohamady M.R., Momtazbakhsh.M(2006) the effect of supportive and cognitive-behavioral group therapy on Bam earthquake survivors with post-traumatic stress disorder .hakim. 9)(2);63-69.
- Faulkner, G., & Carless, D. (2006). Physical activity in the process of psychiatric rehabilitation: Theoretical and methodological issues. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 29(4), 258–266. doi:10.2975/29.2006.258.266 .

- Flannery R.(2012). Post-traumatic stress disorder: The victim's guide to healing and recovery: Lantern Books.
- Friedman MJ, Schnurr PP, Sengupta A, Holmes T, Ashcraft M. 2004. The Hawaii Vietnam Veterans Project: Is minority status a risk factor for posttraumatic stress disorder? *J. Nerv.Ment. Dis.* 192:42–50
- Friedrich, D. Hoffmann, J. Renn, F. Schmaltz, and M. Wolf,(2017) One Hundred Years of Chemical Warfare : Research , Deployment ., Gewerbestrasse 11, 6330 Cham, Switzerland: Springer Nature.
- Fritzemeyer, K. (2016). "... yes, it's difficult, because we have to satisfy her heart"- Exploring Transgenerational Effects of Collective Persecution and Genocide in Kurdistan-Iraq. *International Journal of Applied Psychoanalytic Studies*, 14(1), 7–21.
- Frommberger UH, Stieglitz R-D, Nyberg E, Schlickewei W, Kuner E, Berger M.(1998)Prediction of posttraumatic stress disorder by immediate reactions to trauma: a prospective study in road traffic accident victims. *Eur Arch Psychiatry Clin Neurosci.* 248(6):316–21.
- Gaziano, J. M., Concato, J., Galea, S., Smith, N. L., & Provenzale, D. (2015). Epidemiologic Approaches to Veterans' Health. *Epidemiologic Reviews*, 37(1), 1–6.
- Goff, A., Rose, E., Rose, S., & Purves, D. (2007). Does PTSD occur in sentenced prison populations? A systematic literature review. *Criminal Behaviour and Mental*
- Gosden, Christine, Derek Gardener, and Mike Amitay. 2001. Effects of Genotoxic Weapons of Mass Destruction on Civilian Populations. In *Disarmament Forum*. Geneva: United Nations Institute for Disarmament Research
- Greenwald, Ricky, and Allen Rubin. 1999. "Assessment of Posttraumatic Symptoms in Children: Development and Preliminary Validation of Parent and Child Scales." *Research on Social Work Practice* 9(1):61–75.
- Grivel, M. M., Leong, W., Masucci, M. D., Altschuler, R. A., Arndt, L. Y., Redman, S. L., ... Girgis, R. R. (2018). Impact of lifetime traumatic experiences on suicidality and likelihood of conversion in a cohort of individuals at clinical high-risk for psychosis. *Schizophrenia Research*, 195, 549–553. doi:10.1016/j.schres.2017.09.006
- Grossman, E. S., Hoffman, Y. S. G., Shrira, A., Kedar, M., Ben-Ezra, M., Dinnayi, M., & Zivotofsky, A. Z. (2019). Preliminary evidence linking complex-PTSD to insomnia in a sample of Yazidi genocide survivors. *Psychiatry Research*, 271, 161–166. doi:10.1016/j.psychres.2018.11.044
- Gunter, R. W. & Bodner, G. E. (2009). EMDR worksú But How? Recent progress in the search for treatment mechanisms. *Journal of EMDR Practice and Research*, 3,161-163
- Gureje, O.; Lasebikan, V.O.; Kola, L.; Makanjuola, V.A. Lifetime and 12-month prevalence of mental disorders in the Nigerian survey of mental health and well-being. *Br. J. Psychiatry* 2006, 188, 465–471.
- Hama A. Salih., Jaff M.A. Bahrouz, Mahmud M. Bakhtiar.(2009). COMMON HEALTH COMPLAINS AMONG CHEMICAL BOMBARDMENT SURVIVORS IN HALABJA Sulaimani. *University Journal*; Vol. (11)A , No.1.

- Hamanaka S, Asukai N, Kamijo Y, Hatta K, Kishimoto J, Miyaoka H. (2006) Acute stress disorder and posttraumatic stress disorder symptoms among patients severely injured in motor vehicle accidents in Japan. *Gen Hosp Psychiatry*;28(3):234–41.
- Harris, J. (2020). An inheritance of terror: postmemory and transgenerational transmission of trauma in second generation jews after the holocaust. *The American Journal of Psychoanalysis*. doi:10.1057/s11231-020-09233-3.
- Hart AB.(2000) *An operators manual for combat PTSD*. New York: Basic Books.
- Hashemian F., Khoshnood .K., Desai. M., Falahati. F., Kasl .S., and Southwick S.,(2006) “Anxiety, depression, and posttraumatic stress in Iranian survivors of chemical warfare,” *J. Am. Med. Assoc.*, vol. 296, no. 5, pp. 560–566, 2006.
- Hatef. B, Jahromi.p Gila., G-Hosseini Fahimeh , Javadifar. S ,Tahereh (2019) Transmission of posttraumatic stress disorder (PTSD) from father to offspring in families: a narrative review *Journal of Military Medicine*, Volume21, Issue 6 Pages: 549-556.
- Hébert, M., & Amédée, L. M. (2020). Latent class analysis of post-traumatic stress symptoms and complex PTSD in child victims of sexual abuse and their response to Trauma-Focused Cognitive Behavioural Therapy. *European Journal of Psychotraumatology*, 11(1), 1807171.
- Heir, T.; Bonsaksen, T.; Grimholt, T.; Ekeberg, Ø.; Skogstad, L.; Lerdal, A.; Schou-Bredal, I. Serious life events and post-traumatic stress disorder in the Norwegian population. *BJPsych Open* 2019, 5, 5
- Hepp, U.; Gamma, A.; Milos, G.; Eich, D.; Ajdacic-Gross, V.; Rössler, W.; Angst, J.; Schnyder, U. Prevalence of exposure to potentially traumatic events and PTSD. *Eur. Arch. Psychiatry. Clin. Neurosci.* 2006, 256, 151–158.
- Herman J (2015) *Trauma and recovery* (2nd ed). New York: Basic Books.
- Herman, J. L. (1992). Complex PTSD: A syndrome in survivors of prolonged and repeated trauma. *Journal of Traumatic Stress*, 5(3), 377–391. doi:10.1002/jts.2490050305.
- Hernandez-Benitez CT, Garcia-Rodriguez A, Leal-Ugarte E, Peralta-Leal V, Duran-Gonzalez J.(2014) [Enviromental factors related to depressive disorders]. *Revista medica del Instituto Mexicano del Seguro Social*.;52(5):574-9.
- Hiltermann, Joost R. (2007). *A Poisonous Affair: America, Iraq, and the Gassing of Halabja*. Cambridge University Press. P. 195
- Horton R. (2006). Iraq: time to signal a new era for health in foreign policy. *Lancet* (London, England), 368(9545), 1395–1397. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(06\)69492-0](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(06)69492-0)
- Hunter SV.(2011) Disclosure of child sexual abuse as a life-long process: Implications for health professionals. *The Australian and New Zealand: Journal of Family Therapy*32:159-172.
- Husayn.A. (2010) *kurd and Government*.p-syma-pag-161
- Hussein,A. (2014) *genocid and declaration of independent country*.first published,gamal erfana cultural organization press .
- Hutto, D. D. & Gallagher, S. (2017). Re-Authoring narrative therapy: Improving our selfmanagement tools. *Philosophy, Psychiatry, & Psychology*, 24(2), 157-167
- Ibrahim, H., Ertl, V., Catani, C., Ismail, A. A., & Neuner, F. (2018). The validity of Posttraumatic Stress Disorder Checklist for DSM-5 (PCL-5) as screening

- instrument with Kurdish and Arab displaced populations living in the Kurdistan region of Iraq. *BMC Psychiatry*, 18(1).
- Iravanian.A,2010(Bazasyb dydgy victims admitted sexually branded social and justice system kyfry) puplic law-Volume 12, Issue 29, Pages 1-24.
- Iteke O, Bakare MO, Agomoh AO, Uwakwe R, Onwukwe JU.(2011) Road traffic accidents and posttraumatic stress disorder in an orthopedic setting in south-eastern Nigeria: a controlled study. *Scand J Trauma Resusc Emerg Med.*;19:39.
- Ivanova, M. Y., Achenbach, T. M., Rescorla, L. A., Dumenci, L., Almqvist, F., Bilenberg, N., Bird, H., Broberg, A. G., Dobrean, A., Döpfner, M., Erol, N., Fornis, M., Hannesdottir, H., Kanbayashi, Y., Lambert, M. C., Leung, P., Minaei, A., Mulatu, M. S., Novik, T., ... Verhulst, F. C. (2007). The Generalizability of the Youth Self-Report Syndrome Structure in 23 Societies. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 75(5), 729–738. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.75.5.729>
- Jenny Edwards, PhD. 2016. "Healing in Rwanda: The Words of the Therapists." Retrieved September 8, 2020 (<https://www.ijhc.org/healing-in-rwanda-the-words-of-the-therapists-jenny-edwards>).
- Jones, J. (1990). The etiology of posttraumatic stress disorder. *Clinical Psychology Review*, 10(3), 299–328
- Joseph S. Psychometric evaluation of Horowitz's Impact of Event Scale: A review. *Journal of Traumatic Stress*. 2000;13:101–113.
- Joseph, S., & Linley, P. A. (2006). *Positive therapy: A meta-theory for positive psychological practice*. Routledge
- Joyner .A.(2013)(Kurdish Genocide in Iraq: Survivors Tell Their Stories. *International Business*., <http://www.ibtimes.co.uk/kurdish-genocide-in-iraq-survivors-tell-theirstories-2018>. Accessed March 10, 2016.
- Julien RM, Advokat CD, Comaty JE. Antidepressant. A primer of drug action: comprehensive guide to the actions, uses, and side effects of psychoactive drugs. 12th ed. Tehran. Arjmand Press. 2015; P. 179-80
- Kagoryire.G.marie. (2020) promoting-reconciliation-among-post-genocide-second-generation-rwandans.APN briefing note number 28.
- Kar, N. (2011). Cognitive behavioral therapy for the treatment of post-traumatic stress disorder: a review. *Neuropsychiatric Disease and Treatment*, 167. doi:10.2147/ndt.s10389
- Karbasi-Amel A, Karbasi-Amel S(2009). Effectiveness of Parent-Based Cognitive-Behavioral Therapy on Overweight and Self-Esteem in 6- to 11- Year-Old Obese Children with Attention DeficitHyperactivity Disorder in Isfahan City, Iran. *J Res Behav Sci*
- Kazemi, M. Bnyjmaly, Shkvhalsadat. Ahadi, Hassan. Farouki, Nur Ali (2013). Evaluate the effectiveness of teaching strategies, cognitive - behavioral symptoms of post-traumatic stress disorder secondary (STSD) and psychological problems caused by the spouses of veterans with chronic PTSD. *Medical Science Journal of Islamic Azad University*, 22 (2):122-129.
- Keane, T. M., Marshall, A. D., & Taft, C. T. (2006). *Posttraumatic Stress Disorder: Etiology, Epidemiology, and Treatment Outcome*. *Annual Review of Clinical*.
- Kenny, M. A., & Williams, J. M. G. (2007). Treatment-resistant depressed patients show a good response to Mindfulness-based Cognitive Therapy. *Behaviour Research and Therapy*, 45(3), 617–625

- Kessler R.C., Sonnega, A., Bromet, E., Hughes, M., Nelson, C.B. (1995). Posttraumatic stress disorder in the National Comorbidity Survey. *Archive of General Psychiatry*, 52:1048-1060.
- Kessler RC. 1995. The national comorbidity survey: preliminary results and future directions. *Int. J. Methods Psychiatr. Res.* 5:139
- Kessler, G. (2019). The Iraq War and WMDs: an intelligence failure or White House spin? *The Washington Post*.
<https://www.washingtonpost.com/politics/2019/03/22/iraq-war-wmds-an-intelligence-failure-or-white-house-spin>
- Kessler, R., Berglund, P., Baruce, M., Koch, J., Laska, E., Leaf, P., et al. (2001). The prevalence and correlates of untreated serious mental illness. *Health services Research*, 36, 987-1007
- Kessler, R.C.; Berglund, P.; Demler, O.; Jin, R.; Merikangas, K.R.; Walters, E.E. Lifetime prevalence and age-of-onset distributions of DSM-IV disorders in the national comorbidity survey replication. *Arch. Gen. Psychiatry* 2005, 62, 593–602
- Khaghanizadeh M., Sirate Nir M. (2004) Influence of individual, familial and socioeconomic factors on severity of psychiatric symptoms in veterans with mental disorders. *Journal of Military Medicine*;6(1):33-7
- Khosrojauid M, Aslipoor A, Firoozshad M, Hedaiatsafa R. (2015) Effect of pre-marriage skills training on communication and problem solving skills in martyr's-and veteran's daughters. *Tebe-E-Janbaz.*;7(4):189-96.
- Kianpoor M, Rahmanian P, Mojahed, A. Amouchie R (2017) Secondary traumatic stress, dissociative and somatization symptoms in spouses of veterans with PTSD in Zahedan, Iran. *Electron Physician*. 9(4): 4202–4206.
- Kilic, C., & Ulusoy, M. (2003). Psychological effects of the November 1999 earthquake in Turkey: an epidemiological study. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 108(3), 232–238
- Kovacs, M. (1985). Kovacs, M. (1985). The Children's Depression, Inventory (CDI). *Psychopharmacology Bulletin*, 21, 995-998. - References - Scientific Publishing.
[https://www.scirp.org/\(S\(i43dyn45teexjx455qlt3d2q\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1487287](https://www.scirp.org/(S(i43dyn45teexjx455qlt3d2q))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1487287)
- Kulka RA, Schlenger WE, Fairbank JA, Hough RL, Jordan BK, et al. 1990. Trauma and the Vietnam War Generation: Report of Findings from the National Vietnam Veterans Readjustment Study. New York: Brunner/Mazel.
- Kuo, C.-J., Tang, H.-S., Tsay, C.-J., Lin, S.-K., Hu, W.-H., & Chen, C.-C. (2003). Prevalence of Psychiatric Disorders Among Bereaved Survivors of a Disastrous Earthquake in Taiwan. *Psychiatric Services*, 54(2), 249–251
- Labinjo M, Juillard C, Kobusingye OC, Hyder AA. (2009) The burden of road traffic injuries in Nigeria: results of a population-based survey. *Injury Prev* -62-157-(3)15
- Lafta, M. (2013). 625 – Prevalence of post traumatic stress disorder in Iraq. *European Psychiatry*, 28,1
- Laposa JM, Alden LE. (2003) Posttraumatic stress disorder in the emergency room: exploration of a cognitive model. *Behaviour research and therapy*. 2003; 41(1):49-65.
- Leen-Flender, W. E., Feldner, T. M., Bunaciu, L., & Blumenthal, H. (2011). Association between parental posttraumatic stress disorder and both offspring

- internalizing problems and parental aggression within the national comorbidity survey replication(. *Journal of Anxiety Disorder*, 25(2), 169-175
- Liu, A., Tan, H., Zhou, J., Li, S., Yang, T., Wang, J., ... Wen, S. W. (2006). An Epidemiologic Study of Posttraumatic Stress Disorder in Flood Victims in Hunan China. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 51(6), 350–354.
- Long, M. E., & Quevillon, R. (2009). Imagery Rescripting in the Treatment of Posttraumatic Stress Disorder. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 23(1), 67–76. doi:10.1891/0889-8391.23.1.67
- Malkinson R.(2010)Cognitive-Behavioral Grief Therapy: The ABC Model of Rational-Emotion Behavior Therapy. *Psihologijske teme*. 19(2):289-305.
- Meyer, D., Cohn, A., Robinson, B., Muse, F., & Hughes, R. (2017). Persistent complications of child sexual abuse: Sexually compulsive behaviors, attachment, and emotions. *Journal of Child Sexual Abuse*, 26(2), 140–157. doi:10.1080/10538712.2016.1269144
- Mohta M, Kumar P, Mohta A, Bhardwaj R, Tyagi A, Sethi AK.) 2006(Experiences with chest trauma: where do we stand today.*Indian J Crit Care Med*; 10: 25-8.
- Molnar B, Sprang G, Killian K, Gottfried R, Emery V, Bride B.(۲۰۱۷) Advancing science and practice for vicarious traumatization/secondary traumatic stress: A research agenda.
- Moradi F, So`derberg M, Moradi F, Daka B,Olin A-C, La`rstad M (2019) Health perspectives among Halabja’s civilian survivors of sulfur mustard exposure with respiratory symptoms—A qualitative study. *PLoS ONE* 14(6): e0218648.<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0218648>
- Mouhibian-R.-2016.-The-intergenerational-transmission-of-trauma-among-second-third-and-fourth-generation-Armenian-genocide-survivors-Doctoral-dissertation-Alliant-International-University.
- Murray, H., Grey, N., Wild, J., Warnock-Parkes, E., Kerr, A., Clark, D. M., & Ehlers, A. (2020). Cognitive Therapy for Post-Traumatic Stress Disorder following Critical Illness and Intensive Care Unit Admission. *The Cognitive Behaviour Therapist*, 1–36. doi:10.1017/s1754470x2000015x
- Musanabaganwa, C., Jansen, S., Fatumo, S., Rutembesa, E., Mutabaruka, J., Gishoma, D., ... Mutesa, L. (2020). Burden of post-traumatic stress disorder in postgenocide Rwandan population following exposure to 1994 genocide against the Tutsi: A meta-analysis. *Journal of Affective Disorders*, 275, 7–13. doi:10.1016/j.jad.2020.06.017.
- Mutuyimana, C., Sezibera, V., Nsabimana, E., Mugabo, L., Cassady, C., Musanabaganwa, C., & Kayiteshonga, Y. (2019). PTSD prevalence among resident mothers and their offspring in Rwanda 25 years after the 1994 genocide against the Tutsi. *BMC Psychology*, 7(1). doi:10.1186/s40359-019-0362-4
- Narimani M, Rajabi S.(2010) [Comparison of efficacy of eye movement, desensitization and reprocessing and cognitive behavioral therapy methods in the treat-ment of stress disorder]. *Med Sci J Islamic Azad Univ Tehran Med Branch*;19:236-4
- Neill L, Fraser T, Kitchenham A, McDonald V (2018). “(Hidden Burdens: a Review of Intergenerational, Historical and Complex Trauma, Implications for Indigenous Families)”. *Journal of Child & Adolescent Trauma*

- Nickerson, A., Creamer, M., Forbes, D., McFarlane, A. C., O'Donnell, M. L., Silove, D., ... Bryant, R. A. (2016). The longitudinal relationship between post-traumatic stress disorder and perceived social support in survivors of traumatic injury. *Psychological Medicine*, 47(01), 115–126
- Nikravesh M.(2008)[Facilitator and barriers factors in family caregiving process of Iranian frail elderly: qualitative study]. *Iran J Nurs.*;21(55):55-65.
- Nikvarz N, Khalili H, Sahraie Z, Ghaeli P(2013). *Pharmacotherapy of neuropsychiatric diseases*. 1st ed. Tehran. Arjmand Press. P. 21-5.
- Nury.R.(2020) “Post-Traumatic Stress Disorder and Depression Among Survivals of Chemical Attack in Halabja”. *AJR Preprints*, 256,Version 1.
- Olema, D. K., Catani, C., Ertl, V., Saile, R., & Neuner, F. (2014). The Hidden Effects of Child Maltreatment in a War Region: Correlates of Psychopathology in Two Generations Living in Northern Uganda. *Journal of Traumatic Stress*, 27(1), 35–41. <https://doi.org/10.1002/jts.21892>
- Oloff, M., de Vries, G.J., 2005a. Prevalence of Trauma and PTSD in the Netherlands. Paper presented at 21st Annual Meeting of International Society for Traumatic Stress Studies. Toronto
- Organization WH. *Global status report on road safety 2013: supporting a decade of action: summary*: World Health Organization; 2013.
- Ozer EJ, Best SR, Lipsey TL, Weiss DS (2003) Predictors of posttraumatic stress disorder and symptoms in adults: a meta-analysis. *Psychological bulletin* 129: 52–73. PMID: 12555794
- Pilcher, J. (1994). Mannheim’s Sociology of Generations: An Undervalued Legacy. *The British Journal of Sociology*, 45(3), 481
- Prins, A., Ouimette, P., Kimerling, R., Cameron, R. P., Hugelshofer, D. S., Shaw-Hegwer J., Thrailkill, A., Gusman, F.D., Sheikh, J. I. (2003)The primary care PTSD screen (PC-PTSD): development and operating characteristics-PRIMARY CARE PSYCHIATRY- VOL. 9, NO. 1,
- Procheska C, Norcross C. (2007) .System of psychotherapy, translator Seyed Mohammadi, printing, Tehran mental publication (date of publication in the original. 2007; PP: 375-386.
- Puetz TW, Youngstedt, SD, Herring MP(۲۰۱۵). Effects of pharmacotherapy on combat- related PTSD, anxiety and depression: a systematic review and meta-regression analysis. *PloS One.*; 10(5): 652-9
- Raabe, S., Ehring, T., Marquenie, L., Oloff, M., & Kindt, M. (2015). Imagery rescripting as stand-alone treatment for posttraumatic stress disorder related to childhood abuse. *Journal of behavior therapy and experimental psychiatry*, 48, 170-176
- Rafieian ,SakiK, KopaeiM,BahmaniM (2013) The study of intensityand frequency of posttraumatic stress disorder(PTSD)resultingfromwarinIlamcity.*LifeSci*2013;10(7):407-17
- Ray, S. L., & Vanstone, M. (2009). The impact of PTSD on veterans’ family relationships: An interpretative phenomenological inquiry. *International Journal of Nursing Studies*, 46(6), 838–847. doi:10.1016/j.ijnurstu.2009.01.002.
- Razokhi, Ali H., Issam K. Taha, Nezar Ismat Taib, Sabah Sadik, and Naeema Al Gasseer. 2006. “Mental Health of Iraqi Children.” *Lancet* 368(9538):838–39.

- Robson HR, Robson PL, Ludwig R, Mitabu C, Phillips C. Effectiveness of Thought Field Therapy Provided by Newly Instructed Community Workers to a Traumatized Population in Uganda: A Randomized Trial. *CRP*. 2016;7(1): 1–11.
- Robson, R. Howard, Phyll M. Robson, Roger Ludwig, Celestin Mitabu, and Caitlin Phillips. 2016. “Effectiveness of Thought Field Therapy Provided by Newly Instructed Community Workers to a Traumatized Population in Uganda: A Randomized Trial.” *Current Research in Psychology* 7(1):1–11.
- Rodríguez Vega, B., Bayón Pérez, C., PalaoTarrero, A., & Fernández Liria, A. (2013). Mindfulness-based Narrative Therapy for Depression in Cancer Patients. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 21(5), 411–419. doi:10.1002/cpp.1847 .
- Rometsch C, Denkinger JK, Engelhardt M, et al. Pain, somatic complaints, and subjective concepts of illness in traumatized female refugees who experienced extreme violence by the “Islamic State”(IS). *J Psychosom Res*. 2020:109931. DOI: 10.1016/J.JPSYCHORES.2020.109931
- Rose, S., & Baravi, A. (1988). The meaning of Halabja: chemical warfare in Kurdistan. *Race & Class*, 30(1), 74
- Rossi A, Carmassi C, Daneluzzo E. Community (2013)assessment of psychic experiences (CAPE) and trauma and loss spectrum (TALS) 12 months after an earthquake in Italy. *Psychopathol.*;19:68-
- Rothbaum BO, Foa EB, Riggs DS, Murdock T, Walsh W. A(1992) prospective examination of post-traumatic stress disorder in rape victims. *J Trauma Stress.*;5(3):455–75.
- Rudahindwa S, Mutesa L, Rutembesa E, Mutabaruka J, Qu A, Wildman DE, Jansen S, Uddin M(2018) Transgenerational effects of the genocide against the Tutsi in Rwanda: A post-traumatic stress disorder symptom domain analysis. *AAS Open Research*.
- Rumble, L., Febrianto, R. F., Larasati, M. N., Hamilton, C., Mathews, B., & Dunne, M. P. (2018). Childhood sexual violence in Indonesia: A systematic review. *Trauma, Violence, and Abuse*, 152483801876793. doi:10.1177/1524838018767932
- Ryan, F. O'dwyer, M. & Leahy, M. M. (2015). Separating the problem and the person: Insights from narrative therapy with people who stutter. *Topics in Language Disorders*, 35(3), 267-274
- Sadock BJ, Sadock VA.(2010) Kaplan and Sadock's pocket handbook of clinical psychiatry: Lippincott Williams & Wilkins
- Sadock, B. J., & Sadock, A.V. (2015). *Synopsis of psychiatry*(L. W. & Wilkins Ed.): Philadelphia
- Sahlin, K. B., & Lexell, J. (2015). Impact of Organized Sports on Activity, Participation, and Quality of Life in People With Neurologic Disabilities. *PM&R*, 7(10), 1081–1088.
- Salter, C. (2014). *Imagery re-scripting for PTSD: session content and its relation to symptom improvement* (Doctoral dissertation, Royal Holloway, University of London.)

- Sangalang, C. C., & Vang, C. (2016). Intergenerational Trauma in Refugee Families: A Systematic Review. *Journal of Immigrant and Minority Health*, 19(3), 745–754
- Santavirta T, Santavirta N, Gilman SE.(2018). Association of the World War II Finnish Evacuation of Children With Psychiatric Hospitalization in the Next Generation. *JAMA psychiatry*.;75(1):21
- Scharf, M., & Maysel, O. (2010). Disorganizing Experiences in Second- and Third-Generation Holocaust Survivors. *Qualitative Health Research*, 21(11), 1539–1553. doi:10.1177/1049732310393747
- Schnyder, U., Ehlers, A., Elbert, T., Foa, E. B., Gersons, B. P. R., Resick, P. A., ... Cloitre, M. (2015). Psychotherapies for PTSD: what do they have in common? *European Journal of Psychotraumatology*, 6(1),28186.doi:10.3402/ejpt.v6.28186
- Seidi, P. Jaff, D. Connolly, S. Hoffart, A. (2020). Applying Cognitive Behavioral Therapy and Thought Field Therapy in Kurdistan Region of Iraq: A retrospective case series study of mental-health interventions in a setting of political instability and armed conflicts. *Explore*. doi: <https://doi.org/10.1016/j.explore.2020.06.003>
- Sezgin, A. U., & Punamäki, R.-L. (2019). Type of Traumatic Events, Mental Health Problems, and Posttraumatic Cognitions Among Eastern Anatolian Women. *Journal of Interpersonal Violence*
- Shahar, G., Cohen, G., Grogan, K. E., Barile, J. P., & Henrich, C. C. (2009). Terrorism-related perceived stress, adolescent depression, and social support from friends. *Pediatrics*, 124(2). <https://doi.org/10.1542/peds.2008-2971>
- Shalev AY (1996) Stress versus traumatic stress: From acute homeostatic reactions to chronic psychopathology. *Traumatic stress*: 77–101.
- Shapiro, F., & Solomon, R. M. (2010). Eye Movement Desensitization and Reprocessing. *The Corsini Encyclopedia of Psychology*. doi:10.1002/9780470479216.corpsy0337
- Smaieli M, Kalantari M, Asgari K, Moulavi H, Mahdavi S. (2010) Compared the effectiveness of immunization to stress the interpersonal relationships and social skills training on psychological well-being of veterans with posttraumatic stress sons the accident. *The Journal of Military Medicine*.
- Smucker, M. R., Craighead, W. E., Craighead, L. W., & Green, B. J. (1986). Normative and reliability data for the children's depression inventory. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 14(1), 25–39. <https://doi.org/10.1007/BF00917219>
- Solomon, Z., & Zerach, G. (2020). The Intergenerational transmission of trauma: When children bear their father's traumatic past. *Neuropsychiatrie de l'Enfance et de l'Adolescence*. doi:10.1016/j.neurenf.2020.01.004.
- St. Cyr, K., McIntyre-Smith, A., Contractor, A. A., Elhai, J. D., & Richardson, J. D. (2014). Somatic symptoms and health-related quality of life among treatment-seeking Canadian Forces personnel with PTSD. *Psychiatry Research*, 218(1-2), 148–152.
- Stallard P, Salter E, Velleman R(2004). Posttraumatic stress disorder following road traffic accidents. *Eur Child Adolesc Psychiatry*.;13(3):172–8.

- Stein, M. B., Jang, K. L., Taylor, S., Vernon, P. A., & Livesley, W. J. (2002). Genetic and Environmental Influences on Trauma Exposure and Posttraumatic Stress Disorder Symptoms: A Twin Study. *American Journal of Psychiatry*.
- Sundin, E. C., & Horowitz, M. J. (2002). Impact of Event Scale: psychometric properties. *The British journal of psychiatry : the journal of mental science*, 180, 205–209. <https://doi.org/10.1192/bjp.180.3.205>
- Tomita T, Kitamura T.(2004) Clinical and research measures of grief: A reconsideration. *Comprehensive psychiatry*. 43(2):95-102.
- Wang, C.-H., Tsay, S.-L., & Elaine Bond, A. (2005). Post-traumatic stress disorder, depression, anxiety and quality of life in patients with traffic-related injuries. *Journal of Advanced Nursing*, 52(1), 22–30. doi:10.1111/j.1365-2648.2005.03560
- Weathers FW, Litz BT, Keane TM, Palmieri PA, Marx BP, Schnurr PP. (2013) PTSD Checklist for DSM-5 (PCL-5). Honolulu: National Center for PTSD.
- Weinberg MK, Cummins RA (2013). “Intergenerational Effects of the Holocaust: Subjective Well-Being in the Offspring of Survivors”. *Journal of Intergenerational Relationships*. 11 (2): 148–161
- Whitfield, C. L. (2010). Psychiatric drugs as agents of Trauma. *The International Journal of Risk and Safety in Medicine*, 22(4), 195–207
- Willis, S., Chou, S., & Hunt, N. C. (2015). A systematic review on the effect of political imprisonment on mental health. *Aggression and Violent Behavior*, 25, 173–183.
- Wortmann, J. H., Jordan, A. H., Weathers, F. W., Resick, P. A., Dondanville, K. A., Hall-Clark, B., Foa, E. B., Young-McCaughan, S., Yarvis, J. S., Hembree, E. A., Mintz, J., Peterson, A. L., & Litz, B. T. (2016). Psychometric analysis of the PTSD Checklist-5 (PCL-5) among treatment-seeking military service members. *Psychological Assessment*, 28(11), 1392–1403
- Xue C, Ge Y, Tang B, Liu Y, Kang P, Wang, M, et al.(2015) A meta-analysis of risk factors for combat-related PTSD among Military personnel and veterans. *PLoS One*.;10(3):e0120270
- Yohannes K, Gebeyehu A, Adera T, Ayano G, Fekadu W. (፳፻፲፮)Prevalence and correlates of post-traumatic stress disorder among survivors of road traffic accidents in Ethiopia. *Int J Mental Health Syst*;12(1):50.
- Zaman.S, Veisani.Y, Mohamadian.F, Kikhavani. S,(2018) The Prevalence of Posttraumatic Stress Disorder (PTSD) in People who Experienced Imposed War by Iraq on Iran in Ilam *Journal of Military Medicine*, Volume 20, Issue 4 Pages: 412-420.
- Zimering R, Gulliver SB, Knight J, Munroe J, Keane TM.(፳፻፲፭) Posttraumatic stress disorder in disaster relief workers following direct and indirect trauma exposure to Ground Zero. *J Trauma Stress*; 19(4): 553-7. doi: 10.1002/jts.20143. PMID: 16929511

Abstract

The aim of this study was to evaluate the effectiveness of thought-focused therapy on the symptoms of war-related post-traumatic stress disorder in internally displaced students living in Garmiya, Iraq. And the control group used, the statistical population of the clinical group of the present study included internally displaced students living in Garmian region who were in the age range of 9 to 12 years and were studying in schools of this region. A multi-stage cluster was selected based on the inclusion criteria of the study and then randomly divided into two groups of intervention and control. To collect the data, a clinical interview based on a diagnostic and statistical guide was used by an expert and an IES-R questionnaire in two pre-test and post-test periods. The procedure was performed while the control group did not receive any intervention. At the end of the last study session, both groups were retested and the data were analyzed using SPSS software and descriptive and inferential methods. The results of analysis of covariance showed that in the intervention group, the symptoms of post-traumatic stress disorder were associated with a significant decrease and also all three subscales of this questionnaire (avoidance, unwanted thoughts and hyperexcitability) had a significant decrease in the experimental group ($p < 2.1$). While in the control group, no such change was observed. Also, the review of the data showed that there is no significant difference between the effectiveness of this treatment on male and female students and they have benefited from this treatment to some extent. Therefore, it is concluded that the thought-based intervention method is effective in reducing the symptoms of post-traumatic stress disorder in internally displaced students living in Garmian.

Keywords; Internally Displaced, student, Thought-based therapy, Post Traumatic Stress Disorder

University of Kurdistan
Faculty of Humanities
Department of Psychology

A Thesis
Submitted to the Postgraduate Studies Office in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of M.Sc.
in Clinical Psychology

Title:
Effectiveness of thought-field therapy on war-related post-
traumatic stress disorder symptoms among internally displaced
students in Garmian, Iraq

By:
Sherko Abdullah karim al talabani

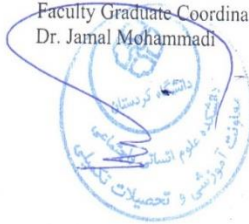
The above thesis was evaluated and approved by the following
members of the thesis committee with excellent quality on September
22, 2021.

Position	Title and Name	Signature
1. Supervisor:	Assoc. Prof. Dr. Mehdi zemestani	
2. Adviser:	Assist. Prof. Dr. Pegah Seidi	
3. External Examiner:	Assoc. Prof. Dr. Omid Isanejad	
4. Internal Examiner:	Assoc. Prof. Dr. Fateh Rahmani	

Head of Department:
Dr. Fateh Rahmani

Faculty Graduate Coordinator:
Dr. Jamal Mohammadi

**University of Kurdistan
Faculty of Humanities
Department of Psychology**

**A Thesis
Submitted to the Postgraduate Studies Office in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Degree of M.Sc.
in Clinical Psychology**

**Title:
Effectiveness of thought-field therapy on war-related
post-traumatic stress disorder symptoms among
internally displaced students in Garmian, Iraq**

**By
Sherko Abdullah karim al talabani**

**Supervisor
Dr. Mehdi zemestani**

**Adviser
Dr. Pegah Seidi**

May, 2021

**University of Kurdistan
Faculty of Humanities
Department of Psychology**

**A Thesis
Submitted to the Postgraduate Studies Office in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Degree of M.Sc.
in Clinical Psychology**

**Title:
Effectiveness of thought-field therapy on war-related
post-traumatic stress disorder symptoms among
internally displaced students in Garmian, Iraq**

**By
Sherko Abdullah karim al talabani**

**Supervisor
Dr. Mehdi zemestani**

**Adviser
Dr. Pegah Seidi**

May, 2021